

ระเบียบกรมการศาสนา
ว่าด้วยศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด
พ.ศ. ๒๕๓๓

พร้อมด้วย

แนวการจัดการศึกษาและแนวการจัดประสบการณ์
ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด

ศธ
05
3.229437
2537
ฉ.2

กรมการศาสนา

กระทรวงศึกษาธิการ

THAI NATIONAL ASSEMBLY LIBRARY

3961137625

ระเบียบกรมการศาสนา

ว่าด้วยศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด

พ.ศ. ๒๕๓๗

พร้อมด้วย

แนวการจัดการศึกษาและแนวการจัดประสบการณ์
ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด

ระเบียบกรมการศาสนา
ว่าด้วยศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด
พ.ศ. ๒๕๓๗

พร้อมด้วย
แนวการจัดการศึกษาและแนวการจัดประสบการณ์
ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด

พิมพ์ครั้งที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๓๗
จำนวน ๑๐,๐๐๐ เล่ม

ฝ่ายการศึกษาสงเคราะห์
กองศาสนศึกษา กรมการศาสนา
โทรศัพท์ ๒๘๑๐๔๕๒

คำนำ

หนังสือระเบียบกรมการศาสนาว่าด้วยศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด พ.ศ. ๒๕๓๗ พร้อมด้วยแนวการจัดการศึกษาและแนวการจัดประสบการณ์ ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดนี้ กองศาสนศึกษา กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ ได้จัดพิมพ์ขึ้นเพื่อเผยแพร่สำหรับศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดนำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนและพัฒนาการจัดการศึกษาสำหรับเด็กก่อนวัยเรียน ให้มีความพร้อมสมบูรณ์ทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม

กองศาสนศึกษาได้จัดทำระเบียบกรมการศาสนาว่าด้วยศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดขึ้นเพื่อใช้เป็นระเบียบปฏิบัติร่วมกันของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ ในวัด ส่วนแนวการจัดการศึกษาและการจัดประสบการณ์นั้น กองศาสนศึกษาได้อาศัยแนวการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ แนวการพัฒนาหลักสูตรตามแนวทางธรรมชาติวิทยา และแนวการจัดประสบการณ์ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติมาเผยแพร่สำหรับศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ตามความเหมาะสมซึ่งกองศาสนศึกษาขอขอบคุณหน่วยงาน ซึ่งเป็นผู้จัดทำแนวการจัดการศึกษาและแนวการจัดประสบการณ์ดังกล่าว มา ณ โอกาสนี้ และหวังว่าในอนาคตจะได้มีการดำเนินการปรับปรุงและพัฒนาเป็นแนวทางการจัดการศึกษาและการจัดประสบการณ์ที่สมบูรณ์ และเหมาะสมกับสภาพของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดต่อไป

กองศาสนศึกษา กรมการศาสนา หวังว่าหนังสือเล่มนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านและศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดตามสมควร

กองศาสนศึกษา กรมการศาสนา
กระทรวงศึกษาธิการ

สารบัญ

	หน้า
๑. ระเบียบกรมการศาสนาว่าด้วยศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด พ.ศ. ๒๕๓๗	๑
๒. แบบหนังสืออนุญาตการจัดตั้งศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด	๗
๓. แบบประกาศยุบเลิกศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด	๘
๔. แบบรายงานขออนุญาตจัดตั้งศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด	๙
๕. แบบรายงานสถิติข้อมูลศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดประจำปี	๑๓
๖. แนวการจัดการศึกษาศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด	๑๗
๗. แนวการจัดประสบการณ์ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด	๓๐

ระเบียบกรมการศึกษา ว่าด้วยศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด

พ.ศ. ๒๕๓๗

เพื่อให้การดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๓ แห่งพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการกรมการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๓๖ กรมการศึกษา จึงวางระเบียบไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบกรมการศึกษา ว่าด้วยศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด พ.ศ. ๒๕๓๗”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศเป็นต้นไป

ข้อ ๓ บรรดาระเบียบ ข้อบังคับ และคำสั่งอื่นๆ ในส่วนที่ได้กำหนดไว้แล้วในระเบียบนี้ หรือซึ่งขัด หรือแย้งกับระเบียบนี้ ให้ใช้ระเบียบนี้แทน

ข้อ ๔ ในระเบียบนี้

“ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด” หมายถึง สถานที่ซึ่งวัดจัดตั้งขึ้นในที่วัด หรือที่ธรณีสงฆ์ หรือที่ดินของมูลนิธิทางพระพุทธศาสนา เพื่อให้การศึกษาอบรมปลูกฝังศีลธรรม วัฒนธรรม และประเพณีอันดีงามของไทย รวมทั้งการเตรียมความพร้อมให้แก่เด็กก่อนเกณฑ์เข้าสู่วัยเรียนภาคบังคับในระดับประถมศึกษา มีชื่อย่อว่า “ศดว.”

“เจ้าอาวาส” หมายถึง เจ้าอาวาสวัดที่จัดตั้งศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด

“ครูใหญ่” หมายถึง เจ้าอาวาสผู้ทำหน้าที่หัวหน้าศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดที่มีเด็กไม่เกิน ๑๐๐ คน

“อาจารย์ใหญ่” หมายถึง เจ้าอาวาสผู้ทำหน้าที่หัวหน้าศูนย์
อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดที่มีเด็กตั้งแต่ ๑๐๑ คน ถึง ๒๐๐ คน

“ผู้อำนวยการ” หมายถึง เจ้าอาวาสผู้ทำหน้าที่หัวหน้าศูนย์
อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดที่มีเด็กตั้งแต่ ๒๐๑ คนขึ้นไป

“ครูผู้สอน” หมายถึง ผู้ทำหน้าที่สอนในศูนย์อบรมเด็ก
ก่อนเกณฑ์ในวัด

“ครูพี่เลี้ยง” หมายถึง คฤหัสถ์ผู้ทำหน้าที่สอน พร้อมกับ
ดูแลช่วยเหลือเด็กในศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด

“ผู้ดูแลเด็ก” หมายถึง คฤหัสถ์ผู้ทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยครูใน
ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด

“เจ้าหน้าที่” หมายถึง บุคคลซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในศูนย์อบรม
เด็กก่อนเกณฑ์ในวัด

“เด็ก” หมายถึง เด็กก่อนเกณฑ์เข้าสู่วัยเรียนภาคบังคับใน
ระดับประถมศึกษา ซึ่งมีอายุระหว่าง ๓-๕ ปี และอยู่ในการดูแลอบรมของ
ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด

“การจัดการศึกษา” หมายความว่า การเรียนการสอนชั้น
พื้นฐานสำหรับเด็กก่อนเกณฑ์เข้าสู่วัยเรียนภาคบังคับในระดับประถมศึกษา

“การจัดประสบการณ์และกิจกรรม” หมายความว่า การเรียน
การสอนที่ส่งเสริมให้เด็กได้รับพัฒนาการทุกด้าน เป็นการเตรียมความพร้อม
ก่อนเข้าเรียนในระดับประถมศึกษา

“การประเมินพัฒนาการ” หมายความว่า กระบวนการวัด
ความสามารถของพฤติกรรมทางกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา เพื่อ
เปรียบเทียบกับเกณฑ์การประเมินที่กำหนด

ข้อ ๕ ให้ผู้อำนวยการกองศาสนศึกษา รักษาการให้เป็นไปตาม
ระเบียบนี้

หมวด ๑

การจัดตั้งและดำเนินงาน

ข้อ ๖ การจัดตั้งศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จะต้องพร้อมด้วย
หลักเกณฑ์ดังนี้

- (๑) มีคณะกรรมการบริหารศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด
- (๒) มีเจ้าอาวาสเป็นครูใหญ่ หรืออาจารย์ใหญ่ หรือผู้อำนวยการ แล้วแต่กรณี
- (๓) มีครูผู้สอนทั้งบรรพชิตและคฤหัสถ์
- (๔) มีครูผู้สอน หรือครูพี่เลี้ยง ๑ คน ต่อเด็ก ๒๐ คน สำหรับครูผู้สอนที่เป็นคฤหัสถ์ และครูพี่เลี้ยง ต้องมีอายุไม่ต่ำกว่า ๑๘ ปีบริบูรณ์ และมีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าชั้นมัธยมปีที่ ๓
- (๕) มีผู้ดูแลเด็ก
- (๖) มีเจ้าหน้าที่ของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด
- (๗) มีอาคารสถานที่ที่เหมาะสม ปลอดภัย และเพียงพอกับจำนวนเด็ก
- (๘) มีเด็กที่พร้อมจะเข้ามารับการดูแลอบรม จำนวนไม่น้อยกว่า ๒๐ คน

ข้อ ๗ ให้เจ้าอาวาสเป็นผู้เสนอรายงานขอจัดตั้งศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ไปยังกรมการศาสนา ตามแบบรายงานท้ายระเบียบนี้

การเสนอรายงานในส่วนกลาง ต้องผ่านความเห็นชอบของเจ้าคณะ-แขวง เจ้าคณะเขต และเจ้าคณะกรุงเทพมหานคร ในส่วนภูมิภาค ต้องผ่านความเห็นชอบของเจ้าคณะตำบล เจ้าคณะอำเภอ นายอำเภอ เจ้าคณะจังหวัด และผู้ว่าราชการจังหวัด

เมื่อกรมการศาสนาเห็นชอบด้วยแล้ว จะออกหนังสืออนุญาตให้ไว้เป็นหลักฐาน

ข้อ ๘ คณะกรรมการบริหารศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ประกอบด้วย เจ้าอาวาสเป็นประธาน เจ้าคณะแขวงหรือเจ้าคณะตำบลเจ้าสังกัด เป็นกรรมการที่ปรึกษา ผู้แทนครูผู้สอน ผู้แทนครูพี่เลี้ยง ผู้แทนชาวบ้าน และผู้ทรงคุณวุฒิอื่นอีกไม่เกิน ๑๐ คน เป็นกรรมการ

ให้ประธานกรรมการ เลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นเลขานุการ

ข้อ ๙ การแต่งตั้งและถอดถอนกรรมการ ให้เจ้าอาวาสเป็นผู้เสนอชื่อกรรมการต่อเจ้าคณะเขต หรือเจ้าคณะอำเภอเจ้าสังกัด เพื่อมีคำสั่งแต่งตั้งหรือถอดถอน

ข้อ ๑๐ คณะกรรมการบริหารศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด มีอำนาจหน้าที่ในการให้คำปรึกษาแนะนำ และควบคุมดูแลการดำเนินงานในด้านต่าง ๆ คือ

(๑) การจัดการศึกษาอบรมให้แก่เด็ก ตามแนวทางการจัดการศึกษา การจัดประสบการณ์และกิจกรรม การนิเทศ และการประเมินผล ของกรมการศาสนา

(๒) การบริหารงานทั่วไป

(๓) การบัญชีและการเงิน

(๔) บุคลากรและเจ้าหน้าที่

ข้อ ๑๑ การแต่งตั้งครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการ ครูผู้สอน และครูที่เลี้ยง ให้เจ้าอาวาสเป็นผู้เสนอชื่อ สำหรับในส่วนกลาง กรมการศาสนา จะเป็นผู้พิจารณาแต่งตั้ง ในส่วนภูมิภาค ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณาแต่งตั้ง แล้วแจ้งให้กรมการศาสนาทราบ

ข้อ ๑๒ การแต่งตั้งผู้ดูแลเด็ก และเจ้าหน้าที่ของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ให้เจ้าอาวาสเป็นผู้แต่งตั้ง

ข้อ ๑๓ ให้ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด รายงานสถิติข้อมูลผลการดำเนินงานประจำปี ไปยังกรมการศาสนา ภายในวันที่ ๑๕ มิถุนายน ตามแบบรายงานท้ายระเบียบนี้

ข้อ ๑๔ ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ที่ได้รับหนังสืออนุญาตจัดตั้งจากกรมการศาสนาแล้ว เมื่อไม่สามารถดำเนินกิจการต่อไปได้ ให้เจ้าอาวาสเป็นผู้รายงานขอยุบเลิกไปยังกรมการศาสนา โดยผ่านขั้นตอนตามความในข้อ ๗

เมื่อกรมการศาสนาพิจารณาเห็นชอบด้วยแล้ว จะประกาศยุบเลิกศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดนั้น

ให้ทรัพย์สินของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดที่ยุบเลิกแล้ว ตกเป็นของวัดซึ่งเป็นที่ตั้งศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดนั้น

หมวด ๒

การจัดการศึกษาและเตรียมความพร้อม

ข้อ ๑๕ ให้จัดการศึกษาอบรมปลูกฝังศีลธรรม วัฒนธรรม และ

ประเพณีอันดีงามของไทย รวมทั้งการเตรียมความพร้อมให้แก่เด็กอย่างเหมาะสมตามวัย

ข้อ ๑๖ ให้จัดประสบการณ์และกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการทุกด้าน

ข้อ ๑๗ ให้จัดประเมินพัฒนาการของเด็กให้ครบทุกพัฒนาการ

ข้อ ๑๘ ให้มีการพัฒนาปรับปรุงวิธีการจัดองค์ประกอบการสอน การจัดประสบการณ์และกิจกรรมให้เกื้อหนุนและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

ข้อ ๑๙ การจัดการศึกษาและเตรียมความพร้อมตามหมวดนี้ ให้ใช้หลักสูตรและแนวการจัดของกรมการศาสนา

หมวด ๓

การบริหาร

ข้อ ๒๐ ให้มีคณะกรรมการกลาง ประกอบด้วย ผู้แทนมหาเถรสมาคม เป็นที่ปรึกษา อธิบดีกรมการศาสนาเป็นประธาน รองอธิบดีกรมการศาสนา เป็นรองประธาน ผู้แทนกรมการฝึกหัดครู ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ผู้แทนกรมประชาสัมพันธ์ ผู้แทนกรมการพัฒนาชุมชน และผู้ทรงคุณวุฒิอื่นอีกไม่เกิน ๘ คน เป็นกรรมการ โดยมีผู้อำนวยการกองศาสนศึกษา เป็นกรรมการและเลขานุการ และมีหัวหน้าฝ่ายการศึกษาสงเคราะห์ เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

ข้อ ๒๑ ให้คณะกรรมการกลาง มีอำนาจหน้าที่

- (๑) พิจารณากำหนดนโยบาย
- (๒) พิจารณากำหนดหลักเกณฑ์การจัดสรรเงินอุดหนุน
- (๓) ดูแลตรวจสอบและให้คำแนะนำส่งเสริมการจัดการศึกษา
- (๔) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการปฏิบัติหน้าที่ตามที่คณะกรรมการกลางมอบหมาย

ข้อ ๒๒ ให้มีคณะกรรมการจังหวัด ประกอบด้วย เจ้าคณะจังหวัด เจ้าสังฆัด เป็นประธาน ศึกษาธิการจังหวัด เป็นรองประธาน เจ้าคณะอำเภอ

และศึกษาธิการอำเภอที่มีศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดในเขตการปกครอง
หัวหน้าศูนย์ครูพระปริยัตินเทศก์ประจำจังหวัด เป็นกรรมการ โดยมีเลขานุการ
เจ้าคณะจังหวัด เป็นกรรมการและเลขานุการ และมีหัวหน้าฝ่ายส่งเสริม
การศาสนาและวัฒนธรรม เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

ข้อ ๒๓ คณะกรรมการจังหวัด มีอำนาจหน้าที่

- (๑) พิจารณาจัดสรรเงินอุดหนุน
- (๒) พิจารณาวินิจฉัยคำร้องทุกข์ ปัญหา และอุปสรรค
ในการปฏิบัติตามระเบียบนี้
- (๓) ดูแลตรวจสอบและให้คำแนะนำส่งเสริมการจัดการ
ศึกษา

หมวด ๔

เบ็ดเตล็ด

ข้อ ๒๔ กรมการศาสนาจะพิจารณาจัดสรรเงินอุดหนุนศูนย์อบรม
เด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ตามกำลังงบประมาณที่ได้รับ และเป็นไปตามหลักเกณฑ์
ที่คณะกรรมการกลางกำหนด

ประกาศ ณ วันที่ ๒๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๓๗

(นายจำเริญ เสกขีระ)
อธิบดีกรมการศาสนา

หนังสืออนุญาต
การจัดตั้งศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด
ที่...../.....

พระ.....อายุ.....ปี พรรษา.....
เจ้าอาวาสวัด..... ขอจัดตั้งศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดขึ้นที่ วัด.....
ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....

อาศัยความตามข้อ ๗ แห่งระเบียบกรมการศาสนา ว่าด้วยศูนย์อบรม
เด็กก่อนเกณฑ์ในวัด พ.ศ. ๒๕๓๗ กรมการศาสนาจึงอนุญาตการจัดตั้งศูนย์
อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดดังกล่าว

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

อนุญาต ณ วันที่.....พ.ศ.....

อธิบดีกรมการศาสนา

ประกาศกรมการศาสนา เรื่อง ยุบเลิกศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด

โดยที่เห็นสมควรยุบเลิกศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ซึ่งตั้งอยู่ที่วัด..... ตำบล..... อำเภอ..... จังหวัด.....
เพราะ.....

อาศัยความตามข้อ ๑๔ แห่งระเบียบกรมการศาสนา ว่าด้วยศูนย์
อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด พ.ศ. ๒๕๓๗ กรมการศาสนาจึงประกาศยุบเลิก
ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดดังกล่าว

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่.....พ.ศ.....

อธิบดีกรมการศาสนา

แบบรายงานขออนุญาตจัดตั้ง ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด

เขียนที่.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

เรื่อง ขออนุญาตจัดตั้งศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด

เจริญพร อธิบดีกรมการศาสนา

สิ่งที่ส่งมาด้วย.....(ถ้ามี)

ด้วยอาตมภาพ ชื่อ.....อายุ.....ปี พรรษา.....

เจ้าอาวาสวัด..... มีความประสงค์ขอจัดตั้งศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดขึ้นที่

วัด..... ซึ่งตั้งอยู่เลขที่.....ซอย/ถนน.....บ้าน.....

หมู่ที่.....แขวง/ตำบล.....เขต/อำเภอ.....จังหวัด.....

รหัสไปรษณีย์.....โทรศัพท์.....

เขตการปกครองคณะสงฆ์ มหานิกาย ธรรมยุต

อยู่ในเขตพื้นที่อื่นเป็น ชุมชนพัฒนา ชนบททุรกันดาร อพป. ชายแดน

มีรายการและหลักเกณฑ์ประกอบการพิจารณา ดังนี้

๑. มีคณะกรรมการบริหาร ประกอบด้วย

กรรมการโดยตำแหน่ง คือ

(๑) กรรมการที่ปรึกษา ชื่อ.....

(๒) ประธานกรรมการ ชื่อ.....

(๓) กรรมการ ผู้แทนครูผู้สอน ชื่อ.....

(๔) กรรมการ ผู้แทนครูพี่เลี้ยง ชื่อ.....

(๕) กรรมการ ผู้แทนชาวบ้าน ชื่อ.....

กรรมการโดยแต่งตั้ง คือ

(๖).....(๑๑) .....

(๗).....(๑๒) .....

(๘).....(๑๓) .....

(๙).....(๑๔) .....

(๑๐).....(๑๕) .....

โดยมี.....เป็นกรรมการและเลขานุการ

๒. มีครูผู้สอน และครูพี่เลี้ยง จำนวนทั้งสิ้น.....รูป/คน คือ

ครูผู้สอน จำนวน.....รูป/คน มีรายนามดังนี้

(๑) ..... อายุ.....ปี วุฒิ.....

(๒) ..... อายุ.....ปี วุฒิ.....

(๓) ..... อายุ.....ปี วุฒิ.....

ครูพี่เลี้ยง จำนวน.....คน มีรายนามดังนี้

(๑) ..... อายุ.....ปี วุฒิ.....

(๒) ..... อายุ.....ปี วุฒิ.....

(๓) ..... อายุ.....ปี วุฒิ.....

(๔) ..... อายุ.....ปี วุฒิ.....

(๕) ..... อายุ.....ปี วุฒิ.....

๓. มีอาคารที่ใช้ทำการสอนเด็ก สภามั่นคง ปลอดภัย มีลักษณะเป็นอาคาร..... เป็นอาคารของวัดนี้ เป็นอาคาร

ของ.....ซึ่งได้รับอนุญาตให้ใช้อาคารแล้วตามสำเนาหนังสืออนุญาตที่แนบมาพร้อมนี้

๔. มีเด็กที่พร้อมจะเข้ามารับการอบรม ประมาณ.....คน
จำแนกได้ดังนี้

เพศ	อายุเด็ก			รวม
	๓ ปี	๔ ปี	๕ ปี	
ชาย				
หญิง				
จำนวน				

๕. เปิดดำเนินการ ทำการสอนเด็ก

ตั้งแต่วัน ..... ถึงวัน .....

ตั้งแต่เวลา..... น. ถึงเวลา ..... น.

ตั้งแต่เดือน..... ถึงเดือน.....

และเดือน..... ถึงเดือน.....

รวมเวลาตลอดปี จำนวน.....วัน

โดยหยุดทำการสอนในวัน .....

๖. จะมีการจัดกิจกรรมในวันสำคัญต่าง ๆ เป็นประจำ คือ

(๑) ..... วันที่.....

(๒) ..... วันที่.....

(๓) ..... วันที่.....

(๔) ..... วันที่.....

(๕) ..... วันที่.....

๗. ขอรับรองว่า เมื่อได้รับอนุญาตแล้ว จะขออยู่ในความอุปถัมภ์ของกรมการศาสนา ซึ่งเป็นส่วนราชการเพียงแห่งเดียวเท่านั้น จะดำเนินการจัดการศึกษาอบรมและเตรียมความพร้อมให้แก่เด็ก ตามหลักสูตรแนวทางการจัดการศึกษาและคำแนะนำของกรมการศาสนาทุกประการ

จึงเจริญพรมมาเพื่อขอให้กรมการศาสนาพิจารณาอนุญาตต่อไป

ขอเจริญพร

ลงชื่อ .....

(.....)

เจ้าอาวาส

ความเห็นของเจ้าคณะฝ่ายสงฆ์

ความเห็นของเจ้าคณะแขวง/เจ้าคณะตำบล .....

ลงชื่อ .....

(.....)

เจ้าคณะ .....

ความเห็นของเจ้าคณะเขต/เจ้าคณะอำเภอ.....

ลงชื่อ .....

(.....)

เจ้าคณะ .....

ความเห็นของเจ้าคณะกรุงเทพมหานคร/เจ้าคณะจังหวัด .....

ลงชื่อ .....

(.....)

เจ้าคณะ .....

วันที่.....

ความเห็นของเจ้าหน้าที่ฝ่ายบ้านเมือง

ความเห็นของนายอำเภอ .....

.....

ลงชื่อ .....

(.....)

ตำแหน่ง .....

ความเห็นของผู้ว่าราชการจังหวัด.....

.....

ลงชื่อ .....

(.....)

ตำแหน่ง .....

วันที่.....

ฝ่ายการศึกษาสงเคราะห์

กองศาสนศึกษา

กรมการศาสนา กทม. ๑๐๓๐๐

โทร. ๒๕๑๐๔๙๒

โทรสาร ๒๕๑๕๔๑๕

แบบรายงานสถิติข้อมูล ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ประจำปี.....

ให้กรอกข้อมูลทุกรายการตามความเป็นจริงแล้วส่งเรื่องผ่าน
จังหวัด ให้จังหวัดตรวจสอบและเก็บข้อมูลไว้แล้วรวบรวมส่ง
กรมการศาสนา ทั้งนี้ ไม่เกินวันที่ ๑๕ มิถุนายน ทุกปี

๑. ชื่อศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด วัด..... ตั้งอยู่เลขที่.....
 ซอย/ถนน .....บ้าน..... หมู่ที่.....แขวง/ตำบล .....
 เขต/อำเภอ..... จังหวัด.....
 รหัสไปรษณีย์.....โทรศัพท์.....
 เขตการปกครองคณะสงฆ์ มหานิกาย ธรรมยุต
 อยู่ในเขตพื้นที่อันเป็น ชุมชนพัฒนา ชนบททุรกันดาร อพป. ชายแดน
๒. สถานภาพในปีการศึกษานี้
- เปิดดำเนินการตามปกติ โดยเปิดเรียนเมื่อวันที่.....
  - หยุดดำเนินการชั่วคราว ตั้งแต่ พ.ศ. .... ถึง พ.ศ.....เพราะ.....
  - เลิกดำเนินการตลอดไป นับตั้งแต่ปี พ.ศ.....
 เพราะ.....
 .....
๓. คณะกรรมการบริหาร ประกอบด้วย
(๑) กรรมการที่ปรึกษา	ชื่อ.....
(๒) ประธานกรรมการ	ชื่อ.....
(๓) กรรมการ ผู้แทนครูผู้สอน	ชื่อ.....
(๔) กรรมการ ผู้แทนครูที่เลี้ยง	ชื่อ.....
(๕) กรรมการ ผู้แทนชาวบ้าน	ชื่อ.....
☐ กรรมการอื่นอีก จำนวน.....ท่าน คือ	

- (๑).....(๖) .....
- (๒).....(๗) .....
- (๓).....(๘) .....
- (๔).....(๙) .....
- (๕).....(๑๐) .....

โดยมี.....เป็นกรรมการและเลขานุการ

๔. มีครูผู้สอน และครูที่เลี้ยง เฉพาะที่ได้ปฏิบัติหน้าที่ในปีนี้

จำนวน.....ท่าน คือ

ครูผู้สอน จำนวน.....ท่าน มีรายนามดังนี้

- (๑) ..... อายุ.....ปี วุฒิ.....
- (๒) ..... อายุ.....ปี วุฒิ.....
- (๓) ..... อายุ.....ปี วุฒิ.....

ครูที่เลี้ยง จำนวน.....ท่าน มีรายนามดังนี้

- (๑) ..... อายุ.....ปี วุฒิ.....
- (๒) ..... อายุ.....ปี วุฒิ.....
- (๓) ..... อายุ.....ปี วุฒิ.....
- (๔) ..... อายุ.....ปี วุฒิ.....
- (๕) ..... อายุ.....ปี วุฒิ.....

(ระบุค่านำหน้าชื่อให้ถูกต้องด้วย)

๕. จำนวนเด็กในปีการศึกษานี้ มี.....คน จำแนกได้ดังนี้

เพศ	อายุเด็ก					รวม
	๒ ปี	๓ ปี	๔ ปี	๕ ปี	๖ ปี	
ชาย						
หญิง						
จำนวน						

๖. ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดแห่งนี้ ทำการสอนเด็ก

ตั้งแต่วัน ..... ถึงวัน .....

ตั้งแต่เวลา..... น. ถึงเวลา ..... น.

ตั้งแต่เดือน ..... ถึงเดือน.....

และเดือน ..... ถึงเดือน.....

โดยหยุดทำการสอนในวัน.....

๗. ในปีการศึกษานี้ จะจัดกิจกรรมในวันสำคัญ คือ

(๑) ..... วันที่.....

(๒) ..... วันที่.....

(๓) ..... วันที่.....

(๔) ..... วันที่.....

(๕) ..... วันที่.....

๘. ในปี พ.ศ.....ที่ผ่านมา ได้รับเงินอุดหนุนจากกรมการศาสนา จำนวน
.....บาท นอกจากนี้ ได้รับเงินจากหน่วยงานและองค์กรอื่นอีก คือ

(๑) เงินของวัด..... จำนวน.....บาท

(๒) เงินบริจาคทั่วไป จำนวน.....บาท

(๓) เงินมูลนิธิ จำนวน.....บาท

(๔) .....

๙. ค่าใช้จ่ายตลอดปีการศึกษาที่ผ่านมา จำนวนทั้งสิ้น.....บาท คือ

(๑) ค่าตอบแทนครูที่เลี้ยง.....คน จำนวน.....บาท

(๒) ค่าวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน จำนวน.....บาท

(๓) ค่าอาหารกลางวัน/อาหารเสริม/นม จำนวน.....บาท

(๔) ค่าบริหารงานทั่วไป จำนวน.....บาท

(๕).....

๑๐. ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดแห่งนี้ ได้รับอนุญาตจัดตั้งขึ้นเมื่อปี
พ.ศ.....นับถึงปัจจุบันเป็นเวลา.....ปี มีปัญหาและอุปสรรค
ตลอดจนความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ คือ.....

.....

.....

สำรวจเมื่อวันที่.....
ลงชื่อ .....
(.....)
ตำแหน่ง .....

ฝ่ายการศึกษาสงเคราะห์
กองศาสนศึกษา
กรมการศาสนา กทม. ๑๐๓๐๐
โทร. ๒๘๑๐๔๙๒
โทรสาร ๒๘๑๕๔๑๕

แนวการจัดการศึกษา ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด

เพื่อให้การดำเนินงานในศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และสามารถจัดการศึกษาให้แก่เด็กก่อนเกณฑ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดแนวการจัดการศึกษา ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ดังต่อไปนี้

หลักการ

๑. ให้เป็นโรงเรียนที่จัดขึ้นเพื่อการกุศล ไม่เก็บค่าธรรมเนียมการเรียนแต่อย่างใด
๒. ให้สอนเด็กก่อนเกณฑ์ทั้งชาย-หญิง ตั้งแต่อายุ ๓ ปีถึงย่างปีที่ ๖
๓. มีครูผู้สอนคือพระภิกษุสามเณร และให้ฆราวาสเป็นครูช่วยสอนด้วย

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อเป็นการวางรากฐานการศึกษาของเด็กก่อนเกณฑ์ให้มีพื้นฐานความรู้เพื่อเข้าเรียนชั้นประถมศึกษาต่อไปด้วยดี
๒. เพื่อเป็นการปลูกฝังวัฒนธรรม ประเพณีอันดีงามของไทยให้แก่เด็ก
๓. เพื่อเป็นการปลูกฝังธรรมะให้แก่เด็กตั้งแต่เยาว์วัย
๔. เพื่อเป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างวัดกับบ้าน โดยอาศัยเด็กเป็นสื่อสัมพันธ์
๕. เพื่อส่งเสริมให้เด็กมีสุขนิสัยว่าเรียง รู้จักออกกำลังกาย และพักผ่อนที่ถูกต้อง ตลอดจนการป้องกันโรคภัยที่มาเบียดเบียน
๖. เพื่อให้สามารถช่วยตัวเองได้ และสามารถปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของตนเองได้
๗. เพื่อส่งเสริมให้รู้จักการสังเกตและมีไหวพริบ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในสิ่งที่ดีงาม
๘. เพื่อส่งเสริมให้พระภิกษุสามเณรได้บำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม
๙. เพื่อเป็นการสนองนโยบายของคณะสงฆ์และกระทรวงศึกษาธิการ

วิธีดำเนินงาน

๑. เจ้าคณะผู้ปกครองหรือเจ้าอาวาส และพระภิกษุสามเณร เป็นผู้ดำเนินการตามวัดในจังหวัดต่าง ๆ ทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค
๒. พระภิกษุสามเณรเป็นครูสอนและอบรมศีลธรรม การฝึกมารยาท ตลอดจนประเพณีของไทยตามหลักสูตรที่วางไว้
๓. กรมการศาสนาเป็นศูนย์กลางในการรับทราบการจัดตั้งศูนย์ ฯ ประเภทนี้ ตลอดจนให้ความสนับสนุนในด้านวิชาการ การเงิน อุปกรณ์ และอื่น ๆ ตามสมควร
๔. ศูนย์ ฯ จะต้องรายงานผลการดำเนินงานให้กรมการศาสนาทราบตามแบบฟอร์มที่กรมการศาสนากำหนดให้
๕. กรมการศาสนาเป็นผู้ควบคุมนโยบายการดำเนินการของโรงเรียนประเภทนี้
๖. กรมการศาสนาจะจัดส่งเจ้าหน้าที่ของกรม ฯ ออกนิเทศแนะนำการทำงานของศูนย์ ฯ ตามเวลาอันเหมาะสม เพื่อให้ศูนย์ ฯ ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ และให้ได้ผลตามที่มุ่งหมายของทางราชการ
๗. ให้ศึกษาธิการจังหวัดและศึกษาธิการอำเภอ ร่วมกับคณะสงฆ์เป็นผู้ดำเนินการตรวจดูแลความเรียบร้อยในศูนย์ ฯ

หลักเกณฑ์การจัดตั้ง

๑. มีคณะกรรมการบริหารศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด
๒. มีเจ้าอาวาสเป็นครูใหญ่ หรืออาจารย์ใหญ่ หรือผู้อำนวยการแล้วแต่กรณี
๓. มีครูผู้สอนทั้งบรรพชิตและคฤหัสถ์
๔. มีครูผู้สอน หรือครูที่เลี้ยง ๑ คน ต่อเด็ก ๒๐ คน สำหรับครูผู้สอนที่เป็นคฤหัสถ์ และครูที่เลี้ยง ต้องมีอายุไม่ต่ำกว่า ๑๘ ปีบริบูรณ์และมีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าชั้นมัธยมปีที่ ๓
๕. มีผู้ดูแลเด็ก
๖. มีเจ้าหน้าที่ของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด
๗. มีอาคารสถานที่ที่เหมาะสม ปลอดภัย และเพียงพอกับจำนวนเด็ก
๘. มีเด็กพร้อมที่จะเข้ามารับการดูแลอบรม จำนวนไม่น้อยกว่า ๒๐ คน

ให้เจ้าอาวาสเป็นผู้เสนอรายงานขอจัดตั้งศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์
ในวัด ไปยังกรมการศาสนา ตามแบบรายงานท้ายระเบียบ

การเสนอรายงานในส่วนกลาง ต้องผ่านความเห็นชอบของเจ้าคณะแขวง
เจ้าคณะเขต และเจ้าคณะกรุงเทพมหานคร ในส่วนภูมิภาค ต้องผ่านความ
เห็นชอบของเจ้าคณะตำบล เจ้าคณะอำเภอ นายอำเภอ เจ้าคณะจังหวัด และ
ผู้ว่าราชการจังหวัด

เมื่อกรมการศาสนาเห็นชอบด้วยแล้ว จะออกใบอนุญาตให้ไว้เป็นหลักฐาน
การจัดการ

๑. อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม

๑.๑ อาคารสถานที่

๑) ที่ตั้ง

ต้องไม่อยู่ในบริเวณเสี่ยงอันตราย หรืออาคารที่ใช้ประโยชน์อื่น
เป็นประจำ เช่น ศาลาการเปรียญ ศาลาตั้งศพ บริเวณขนถ่ายแก๊ส น้ำมัน
สารเคมี หรือสารพิษมลภาวะทั้งทางอากาศ แสง และเสียงที่มีมากเกินควร
และสถานที่ตั้งควรยึดเกณฑ์การจัดตั้งที่ลดความซ้ำซ้อนด้านกลุ่มเป้าหมาย
และพื้นที่บริการ ทั้งนี้ สถานศึกษาหรือศาสนสถานที่เปิดสอนในระดับก่อน
ประถมศึกษา ควรได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการการศึกษา การศาสนา
และการวัฒนธรรมจังหวัดก่อน

๒) จำนวนชั้นของอาคาร

ไม่ควรเกิน ๒ ชั้น นับจากพื้นชั้นล่าง หากมีความจำเป็นต้อง
สูงเกินกว่า ๒ ชั้น ห้ามเกิน ๔ ชั้น ต้องมีมาตรการป้องกันอัคคีภัยและอุบัติเหตุ
ทั้งนี้ ห้องเรียนควรใช้ชั้นที่ 1 หากมีความจำเป็นไม่ควรเกินชั้นที่ ๒

๓) ความสูงของห้อง

ความสูงจากพื้นถึงเพดานต้องไม่น้อยกว่า ๒.๔๐ เมตร

๔) ทางเข้าออกและประตูหน้าต่าง

ทางเข้า-ออกอาคาร

จะต้องมีทางเข้า-ออก อย่างเหมาะสม สามารถเคลื่อนย้าย
เด็กออกจากอาคารได้สะดวก หากเกิดอัคคีภัยหรือภัยพิบัติ อย่างน้อยต้องมี
ทางเข้า-ออก สองทาง แต่ละทางต้องกว้างไม่น้อยกว่า ๘๐ เซนติเมตร หากมี
ทางเดียวต้องกว้างไม่น้อยกว่า ๑.๐๐ เมตร

ประตูหน้าต่าง

จะต้องมีขนาดและจำนวนเหมาะสมกับขนาดของห้อง ความสูงของขอบหน้าต่าง ไม่ควรต่ำกว่า ๙๐ เซนติเมตร นับจากพื้น

๕) พื้นที่ใช้สอย

จะต้องจัดให้มีบริเวณพื้นที่ในอาคารที่สะอาดและปลอดภัย เหมาะที่จะให้เด็กทำกิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้ คือ เล่น เรียนรู้ รับประทานอาหาร นอน และทำความสะอาดร่างกายแยกเป็นสัดส่วนจากห้องประกอบอาหาร ห้องส้วม และที่พักเด็กป่วย โดยเฉลี่ยพื้นที่สำหรับเด็กอายุ ๓-๖ ปี ต้องไม่น้อยกว่า ๒.๐๐ ตารางเมตร ต่อเด็ก ๑ คน

พื้นที่สำหรับจัดกิจกรรมพัฒนาเด็ก อาจจัดแยกเป็นห้องเฉพาะ หรือจัดรวมเป็นห้องอเนกประสงค์ที่ใช้สำหรับจัดกิจกรรมหลาย ๆ อย่างก็ได้ โดยใช้พื้นที่เดียวกันแต่ต่างเวลากัน และอาจปรับเปลี่ยนวัสดุอุปกรณ์และย้ายเครื่องเรือน ตามความเหมาะสมและข้อจำกัดของพื้นที่ดังนี้

บริเวณสำหรับนอน

เด็กอายุเกินกว่า ๒ ปี จะต้องมียพื้นที่โดยเฉลี่ยไม่น้อยกว่า ๒.๐๐ ตารางเมตรต่อเด็ก 1 คน ทั้งนี้ ต้องมีมาตรการป้องกันยุงหรือแมลง

บริเวณสำหรับพัฒนาเด็ก

ต้องมีพื้นที่เฉลี่ยไม่น้อยกว่า ๒.๐๐ ตารางเมตรต่อเด็ก ๑ คน

บริเวณที่รับประทานอาหาร

ต้องคำนึงถึงความสะอาดเป็นหลัก และจัดให้มีการป้องกันแมลง ฝุ่นละออง และให้มีแสงสว่าง อุปกรณ์ เครื่องใช้เพียงพอกับจำนวนเด็ก

บริเวณที่พักเด็กป่วย

ต้องแยกเป็นสัดส่วน โดยมีอุปกรณ์ที่จำเป็นในการปฐมพยาบาล มีตู้ยา ยาสามัญประจำบ้าน เครื่องเวชภัณฑ์ที่จำเป็น และเด็กต้องอยู่ในสายตาของผู้ดูแลหรือผู้รับผิดชอบตลอดเวลาที่เด็กเจ็บป่วย

ในกรณีที่ไม่สามารถจัดห้องพักเด็กป่วยโดยเฉพาะได้ จะต้องจัดให้มีที่พักเด็กป่วยแยกเป็นสัดส่วนตามความเหมาะสม

ทั้งนี้ต้องมีมาตรการป้องกันยุงหรือแมลง

บริเวณที่ประกอบอาหาร

ต้องแยกต่างหากจากบริเวณสำหรับพัฒนาเด็กพอสมควร มีเครื่องใช้ที่จำเป็น รวมทั้งที่ล้างและที่เก็บภาชนะและเครื่องใช้ต่าง ๆ ที่ถูกสุขลักษณะ โดยเน้นในเรื่องความสะอาด และความปลอดภัยเป็นหลัก

บริเวณใช้ทำความสะอาดตัวเด็ก

ต้องจัดให้มีบริเวณสำหรับใช้ทำความสะอาดตัวเด็ก โดยมีอุปกรณ์ที่จำเป็นตามควรอย่างน้อยต้องมีที่ล้างมือ

ในกรณีที่มีห้องอาบน้ำ จะต้องมีแสงสว่างเพียงพอและอากาศถ่ายเทได้สะดวก พื้นไม่ลื่น

ห้องส้วมสำหรับเด็ก

ต้องจัดให้มีห้องส้วมสำหรับเด็ก ซึ่งมีที่ถ่ายอุจจาระโดยเฉลี่ย ๑ ที่ต่อเด็ก ๑๐-๑๒ คน โดยจะต้องมีฐานส้วมที่เด็กสามารถก้าวขึ้นได้ง่าย หากมีประตูจะต้องไม่ใส่กลอนหรือกุญแจ และมีส่วนสูงที่สามารถมองเห็นเด็กได้จากภายนอก และไม่ควรถูกไกลจากห้องพัฒนาเด็ก หากห้องส้วมอยู่ภายนอกอาคาร จะต้องไม่ตั้งอยู่ในที่ลับตาคน

ในกรณีที่ไม่สามารถจัดทำห้องส้วมสำหรับเด็กเป็นการเฉพาะได้ อาจใช้ห้องส้วมที่มีอยู่แล้วก็ได้ แต่ต้องปรับให้เหมาะสมตามวัยของเด็ก โดยจัดหาวัสดุอุปกรณ์เพิ่มเติม เพื่อให้เด็กสามารถใช้ได้อย่างปลอดภัย

ห้องอเนกประสงค์

ในกรณีที่ใช้พื้นที่สำหรับนอน พัฒนาเด็ก หรือรับประทานอาหารร่วมกันในลักษณะอเนกประสงค์ หากเป็นอาคารชั้นเดียวต้องมีฝ้าใต้หลังคา แต่หากเป็นอาคารที่มากกว่าหนึ่งชั้นขึ้นไป ควรจัดให้ชั้นบนสุดมีฝ้าใต้หลังคา โดยมีความสูงจากพื้นถึงเพดานไม่น้อยกว่า ๒.๔๐ เมตร แต่ในกรณีที่มีความสูงเกินกว่า ๒.๔๐ เมตร อาจไม่มีฝ้าเพดานก็ได้ และจะต้องมีพื้นที่โดยเฉลี่ยไม่น้อยกว่า ๒.๐๐ ตารางเมตรต่อเด็ก ๑ คน

๑.๒ อนามัยสิ่งแวดล้อม

๑) ภายในอาคาร

แสงสว่าง

ต้องมีแสงสว่างเพียงพอโดยสม่ำเสมอทั่วทั้งห้อง

การถ่ายเทอากาศ

ต้องมีอากาศถ่ายเทได้สะดวกโดยพื้นที่ของหน้าต่าง ประตู และ ช่องลมรวมกันแล้วต้องไม่น้อยกว่า ๒๐ % ของพื้นที่ห้อง

สภาพพื้นที่ภายในอาคาร

ต้องไม่ลื่นและไม่ชื้น ควรเป็นพื้นไม้หรือปูด้วยวัสดุที่มีความปลอดภัย จากอุบัติเหตุ

บันได

ต้องมีความกว้างของบันไดแต่ละช่วงไม่น้อยกว่า ๑ เมตร ชานพักของบันไดต้องไม่น้อยกว่าความกว้างของบันได ลูกตั้งของบันไดต้องไม่สูงกว่า ๑๗.๕๐ เซนติเมตร ลูกนอนต้องกว้างไม่น้อยกว่า ๒๐ เซนติเมตร บันไดทุกชั้นต้องมีราวและลูกกรงสูงไม่น้อยกว่า ๙๐ เซนติเมตร มีราวเตี้ยเหมาะสำหรับเด็ก เกาะชั้นบันได และระยะห่างของลูกกรงต้องไม่เกิน ๑๕ เซนติเมตร ทั้งนี้โดยต้องคำนึงถึงความปลอดภัยของเด็กในกรณีที่มีบันไดอยู่เดิมแล้ว ถ้าสามารถปรับได้ก็ควรดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรฐานกำหนด

(๒) ภายนอกอาคาร

รั้ว

ควรมีรั้วกันบริเวณให้เป็นสัดส่วนเพื่อความปลอดภัยของเด็ก และควรมีทางเข้า - ออก ไม่น้อยกว่าสองทาง ถ้ามีทางเดียวต้องมีความกว้างไม่น้อยกว่า ๒ เมตร

มลภาวะ

ต้องดูแลและกำจัดเก็บสิ่งปฏิกูลให้เหมาะสม ไม่ปล่อยให้เป็นแหล่งเพาะหรือแพร่เชื้อโรคและต้องมีสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและถูกสุขลักษณะ และควรตั้งอยู่ห่างจากแหล่งอบายมุข ฝุ่นละออง กลิ่น หรือเสียงรบกวนเกินควร

ที่เล่นกลางแจ้ง

ต้องมีพื้นที่เฉลี่ยไม่น้อยกว่า ๒.๐๐ ตารางเมตรต่อเด็ก ๑ คน โดยจัดให้มีเครื่องเล่นกลางแจ้งที่ปลอดภัยและมีจำนวนพอสมควรกับจำนวนเด็ก

ในกรณีที่ไม่สามารถจัดให้มีที่เล่นกลางแจ้งเป็นการเฉพาะได้ อาจปรับใช้ที่ในร่มแทนก็ได้ โดยมีพื้นที่ตามกำหนดหรืออาจจัดกิจกรรมกลางแจ้งในสถานที่อื่นที่เหมาะสม เช่น บริเวณวัดหรือสวนสาธารณะ เป็นต้น

ระเบียบ

หากมีระเบียบ ควรมีความกว้างไม่น้อยกว่า ๑.๕๐ เมตร และหากมีม้านั่งด้วย ระเบียบต้องกว้างไม่น้อยกว่า ๑.๗๕ เมตร ขอบระเบียบต้องสูงจากม้านั่งไม่น้อยกว่า ๗๐ เซนติเมตร ต้องกว้างไม่น้อยกว่า ๑.๗๕ เมตร ขอบระเบียบต้องสูงจากม้านั่งไม่น้อยกว่า ๗๐ เซนติเมตร

๑.๓ วัสดุอุปกรณ์

๑) ตู้หรือชั้นวางสิ่งของ

ต้องมีเพียงพอและอยู่ในสภาพใช้งานได้ เคลื่อนย้ายสะดวก อาจดัดแปลงจากที่มีอยู่แล้วมาใช้ได้ แต่ต้องมีความสูงที่พอเหมาะสำหรับเด็ก

๒) เครื่องใช้ในการนอน

ต้องมีเพียงพอ ถูกสุขลักษณะ สะอาด และไม่ใช้ด้วยกัน เช่น เครื่องปูนอนและหมอน เป็นต้น

๓) ภาชนะสำหรับเด็กใช้ในการบริโภค

ต้องมีเพียงพอสำหรับเด็กแต่ละคน และทำจากวัสดุที่ถูกสุขลักษณะ ไม่เป็นพิษ ทนทาน ไม่แตกหักง่าย และทำความสะอาดได้ง่าย

๔) ที่คั่นน้ำ

ต้องจัดให้มีภาชนะใส่น้ำที่สะอาด มีฝาปิด และน้ำดื่มที่สะอาด ถูกสุขลักษณะ

๕) เครื่องใช้ในการทำความสะอาด

ต้องจัดให้มีแปรงสีฟันและผ้าเช็ดตัว (เฉพาะเด็กแต่ละคน) ยาสีฟัน ผ้าเช็ดมือสำหรับเด็ก เพื่อฝึกสุขนิสัยในการรักษาสุขภาพฟันและร่างกาย

๖) โຕ้ะและเก้าอี้

ควรมีขนาดหลากหลาย เหมาะสมกับวัยของเด็กและมีความปลอดภัย ในกรณีของเด็กอายุ ๓ ปีขึ้นไป โຕ้ะควรมีความสูงจากพื้นประมาณ ๔๕-๕๐ เซนติเมตร เก้าอี้หรือม้านั่ง ควรมีความสูงประมาณ ๒๕-๓๐ เซนติเมตร

๗) ของเล่นและสื่อพัฒนาเด็ก

ต้องจัดให้มีจำนวนเพียงพอทั้งในร่มและกลางแจ้ง ซึ่งอาจจะดัดแปลงประดิษฐ์ขึ้นจากวัสดุพื้นบ้าน วัสดุธรรมชาติ เศษวัสดุหรือสิ่งของเหลือใช้ ที่มีความปลอดภัย มีความหลากหลายและเหมาะสมกับวัยของเด็ก

๘) เครื่องชั่งน้ำหนัก-วัดส่วนสูง

ควรจัดให้มีเครื่องชั่งน้ำหนัก-วัดส่วนสูงไว้อย่างน้อย ๑ ชุด เพื่อความสะดวก แต่ในกรณีที่ไม่มี ต้องจัดให้เด็กได้รับการชั่งน้ำหนัก-วัดส่วนสูง เพื่อวัดความเจริญเติบโตของเด็กอย่างน้อย ๓ เดือนต่อครั้ง

๑.๔ ที่เก็บสิ่งปฏิกูล

ต้องมีที่เก็บสิ่งปฏิกูล ทั้งภายในและภายนอกอาคารมีจำนวนเพียงพอถูกสุขลักษณะและมีการกำจัดสิ่งปฏิกูลทุกวัน

๑.๕ มาตรการป้องกันความปลอดภัย

๑. ต้องติดตั้งเครื่องตัดไฟหรือเครื่องดับเพลิงแบบมือถือ อย่างน้อย 1 เครื่องในแต่ละชั้นของอาคาร

๒. มีการฝึกซ้อม การป้องกัน และแก้ไขภัยพิบัติให้แก่เด็กและบุคลากรไม่น้อยกว่าปีละ 1 ครั้ง

๓. ควรหลีกเลี่ยงเครื่องใช้ในอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่เป็นของแตกง่าย แหวมคม หรือหากเป็นไม้ต้องไม่มีเสี้ยน อันอาจจะก่อให้เกิดอันตรายแก่เด็กได้

๔. ต้องติดตั้งปลั๊กไฟให้สูงจากพื้นไม่น้อยกว่า ๑.๕๐ เมตร ถ้าติดตั้งต่ำกว่าที่กำหนด จะต้องมียูนิทที่ปลอดภัยเพื่อป้องกันไม่ให้เด็กเล่นได้ และควรหลีกเลี่ยงการใช้สายไฟต่อพ่วง

๒. โภชนาการและอนามัย

การจัดกิจกรรมด้านโภชนาการและอนามัยประกอบด้วย

๒.๑ กิจกรรมเพื่อสุขภาพและการเจริญเติบโต

ต้องจัดให้มีการชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูง และให้ภูมิคุ้มกันโรคตามที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนด รวมทั้งต้องจัดทำบันทึกรายงานสุขภาพประจำตัวเด็ก เพื่อแจ้งให้ผู้ปกครองทราบและแสดงความยินยอม

๒.๒ กิจกรรมเพื่อการพัฒนาเด็ก

ต้องจัดให้เด็กได้รับการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา โดยการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์อย่างเหมาะสม

๒.๓ โภชนาการ

ต้องจัดอาหารให้เด็กรับประทานอย่างมีคุณภาพ มีสารอาหารครบทั้ง ๕ หมู่ และมีปริมาณเหมาะสมกับวัยในแต่ละมื้อ เพื่อฝึกให้เด็กมีสุขนิสัย

ที่ดีในการรับประทานอาหาร โดยจัดให้ดื่มน้ำนมหรืออาหารเสริมในตอนเช้า มีอาหารกลางวันรับประทานฟรีครบทุกมื้อ ทุกวัน และมีอาหารว่างรับประทานในตอนบ่าย

๒.๔ กิจกรรมนันทนาการ การเรียนรู้ และการออกกำลังกาย

ต้องจัดกิจกรรมให้ได้พัฒนาทุกด้านอย่างเพียงพอและเหมาะสมกับวัย ทั้งในร่มและกลางแจ้ง

๒.๕ การพักผ่อน

ต้องจัดให้เด็กได้พักผ่อนด้วยวิธีนอนราบอย่างน้อยวันละ ๑-๒ ชั่วโมง

๓. บุคลากร

คณะกรรมการบริหารศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ประกอบด้วย เจ้าอาวาสเป็นประธาน เจ้าคณะแขวงหรือเจ้าคณะตำบลผู้ปกครอง เป็นกรรมการที่ปรึกษา ผู้แทนครูผู้สอน ผู้แทนครูพี่เลี้ยง ผู้แทนชาวบ้าน และผู้ทรงคุณวุฒิอื่นอีกไม่เกิน ๑๐ คน เป็นกรรมการ ให้ประธานกรรมการ เลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นเลขานุการ

การแต่งตั้งและถอดถอนกรรมการ ให้เจ้าอาวาสเป็นผู้เสนอชื่อกรรมการ ต่อเจ้าคณะเขตหรือเจ้าคณะอำเภอผู้ปกครอง เพื่อมีคำสั่งแต่งตั้งหรือถอดถอน

คณะกรรมการบริหารศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด มีอำนาจหน้าที่ในการให้คำปรึกษาแนะนำ และควบคุมดูแลการดำเนินงานในด้านต่าง ๆ คือ

(๑) การจัดการศึกษาอบรมให้แก่เด็ก ตามแนวทางการจัดการศึกษา การจัดประสบการณ์ และกิจกรรม การนิเทศ และการประเมินผล ของกรรมการศาสนา

(๒) การบริหารงานทั่วไป

(๓) การบัญชีและการเงิน

(๔) บุคลากรและเจ้าหน้าที่

ครู ประกอบด้วย บรรพชิตหรือคฤหัสถ์ ผู้ทำหน้าที่ครู หรืออาจารย์ ที่สอนในศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด หรือคฤหัสถ์ผู้ทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยง ดูแลช่วยเหลือเด็กในศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด

ครูในศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดจะต้องมีอายุไม่ต่ำกว่า ๑๘ ปี และมีวุฒิการศึกษาจบชั้นมัธยมปีที่ ๓

ในกรณีมีคุณสมบัติไม่ครบตามที่กำหนด จะต้องเพิ่มเติมคุณสมบัติ โดยเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการจัดการศึกษาสำหรับเด็กก่อนเกณฑ์ซึ่งกรมการศาสนาหรือกรมการฝึกหัดครูจัดขึ้น หรือหน่วยงานอื่นซึ่งกรมการศาสนารับรอง

๔. ความสัมพันธ์ชุมชนและการประชาสัมพันธ์

ก่อนจะดำเนินการจัดตั้งศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ควรมีการประชุมชี้แจงให้ชาวบ้านและผู้นำท้องถิ่นทราบ ชักชวนให้เห็นประโยชน์และแจ้งรายละเอียดว่าชุมชนจะให้ความช่วยเหลือในด้านใดได้บ้าง เช่น การอุดหนุนกำลังทรัพย์ การใช้แรงงานเพื่อก่อสร้างและซ่อมแซมอาคาร การสมทบอาหารกลางวัน หรือมีตัวแทนแม่บ้านมาช่วยทำอาหารกลางวัน เป็นต้น ทั้งนี้ การจัดตั้งศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดไม่ควรให้เข้าซ้อนในบริเวณที่มีศูนย์เด็กของหน่วยงานอื่นตั้งอยู่อย่างเพียงพอแล้ว ในระหว่างดำเนินงานก็ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ชาวบ้านทราบกิจกรรมของศูนย์เป็นระยะ ๆ อันจะทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างวัด ศูนย์ และชุมชน เป็นไปอย่างต่อเนื่อง ศูนย์ที่ได้รับความร่วมมือจากชาวบ้าน จะดำเนินงานได้ประสบผลสำเร็จด้วยดี

๕. การจัดทำทะเบียนและการจัดเก็บข้อมูล

ต้องมีการจัดทำบันทึกรายละเอียดที่จำเป็น คือ

- ๕.๑ บัญชีรายชื่อเด็ก
- ๕.๒ ทะเบียนรับ - จำหน่ายเด็ก
- ๕.๓ สมุดแสดงรายการและเวลาอาหารประจำวันของเด็ก
- ๕.๔ ตารางกิจกรรมประจำวัน
- ๕.๕ บันทึกประจำตัวเด็ก ได้แก่
  - ติดตามการเจริญเติบโต (ซึ่งนำหนัก วัดส่วนสูง)
  - พัฒนาการ
  - บริการสุขภาพ

ให้ระบุแพทย์ พยาบาล หรือสถานที่พยาบาลที่จะได้รับบริการได้อย่างเป็นประจำและต่อเนื่อง

๖. การประเมินผล

ต้องจัดให้มีการประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ ทั้งการประเมินผลเกี่ยวกับเด็กแต่ละคนและการดำเนินงาน

การประเมินผลเกี่ยวกับเด็กแต่ละคน

๑. ประเมินโดยการสังเกต และการสนทนาพูดคุย รวมทั้งประเมินจากผลงานของเด็กและจากความคิดเห็นของผู้ปกครอง

๒. บันทึกพฤติกรรมเด็กที่สงสัยว่าน่าจะมีปัญหา เพื่อแจ้งให้ผู้ปกครองได้ร่วมในการแก้ไขปัญหา

๓. บันทึกสุขภาพเด็ก ได้แก่ การชั่งน้ำหนัก การวัดส่วนสูง การให้ภูมิคุ้มกันโรค และการเจ็บป่วย โดยประเมินเป็นระยะๆ อย่างน้อย ๓-๖ เดือนต่อครั้ง

การประเมินผลการดำเนินงาน

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องจัดให้มีการประเมินผลการดำเนินงานของสถานรับเลี้ยงและพัฒนาเด็กปฐมวัย ดังนี้

๑. ประเมินก่อนการขออนุญาตจัดตั้ง

๒. ประเมินหลังจากได้รับอนุญาตจัดตั้งไปแล้ว เป็นระยะเวลา ๖ เดือน

๓. ประเมินประจำปี

๘. การรายงานเกี่ยวกับเด็ก

ควรรายงานข้อมูลเกี่ยวกับเด็ก ให้ผู้ปกครองเด็กและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบทุกระยะ ๑ ภาคเรียน ตามแบบฟอร์มที่กำหนดและต้องรายงานข้อมูลที่เป็นปัญหาเฉพาะให้ผู้ปกครองและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยด่วน เช่น อุบัติเหตุ การเกิดโรคติดต่อ เป็นต้น

๘. การพัฒนาคุณภาพของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด

ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ควรดำเนินการตามมาตรฐานขั้นพื้นฐานในการจัดบริการพัฒนาเด็กปฐมวัย โดยพยายามทำให้ดีที่สุดเท่าที่จะทำได้ ทั้งนี้ หากเป็นไปได้ควรจะดำเนินการตามข้อเสนอแนะต่อไปนี้ด้วย

๘.๑ การพัฒนาบุคลากร

๑) ผู้ดำเนินการ ผู้ดูแลเด็ก ควรเข้ารับการฝึกอบรมระหว่าง การปฏิบัติงานเป็นประจำไม่น้อยกว่า ๑-๓ ครั้งต่อปี รวมทั้งควรจัดให้มีการไปทัศนศึกษาดูงานการนิเทศงานทั้งภายในและภายนอกอย่างสม่ำเสมอ

๒) ผู้บริหารศูนย์ควรเข้าร่วมประชุมสัมมนาในเรื่องที่เกี่ยวข้อง เป็นประจำอย่างน้อยปีละครั้ง

๓) ในกรณีที่อัตรากำลังไม่พอ ควรจัดหากำลังคนเพิ่ม เช่น การหมุนเวียนบุคลากรจากฝ่ายอื่น การจัดให้ผู้ปกครองเด็กหรือชุมชนมาช่วยเลี้ยงดูเด็ก เป็นต้น

๘.๒ สถานที่

๑) รอบ ๆ บริเวณภายนอกอาคาร ควรปลูกไม้ยืนต้น ไม้ดอกไม้ประดับ ซึ่งให้ร่มเงาเพียงพอ แต่ไม่ควรปลูกต้นไม้ประเภทมีหนาม ถ้ามีต้องมีรั้วกันให้ปลอดภัย

๒) สภาพพื้นบริเวณโดยรอบอาคาร ต้องไม่มีหลุม บ่อ น้ำขัง หรือสิ่งที่เป็นอันตรายต่อเด็ก

๘.๓ การจัดกิจกรรมให้บริการแก่เด็ก

๑) ควรมุ่งให้เด็กได้มีพัฒนาการครบทุก ๆ ด้าน ด้วยวิธีการเตรียมความพร้อมตามวัย โดยใช้ประสบการณ์ตรงให้สอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบัน และแนวโน้มในอนาคต ตลอดทั้งส่งเสริมให้เด็กรักธรรมชาติ

๒) ควรจัดให้เด็กได้เล่น เพื่อพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่-เล็ก ทุกวัน

๓) สำหรับสื่อพัฒนาการเด็ก อาจมีวิทยุพร้อมเครื่องบันทึกเสียงด้วยก็ดี

๘.๔ การประเมินผล

ควรจัดให้มีการประเมินผลอย่างสม่ำเสมอในด้านต่าง ๆ ตามความเหมาะสมดังนี้

ด้านการให้บริการ

๑) ประเมินด้านอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ และอนามัยสิ่งแวดล้อม

๒) ประเมินด้านโภชนาการ

๓) ประเมินด้านการเงิน

๔) จัดให้มีการกำกับ ติดตาม ดูแลจากผู้บริหารศูนย์

๕) จัดให้มีการกำกับ ติดตามดูแลจากภายนอก จากแหล่งอื่น ๆ เช่น เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ ผู้ปกครองเด็ก ฯลฯ

ด้านตัวเด็ก

๑) ประเมินสุขภาพเด็กโดยใช้สมุดสุขภาพประจำตัวเด็ก ได้แก่

การชั่งน้ำหนัก และวัดส่วนสูงทุกเดือน การให้ภูมิคุ้มกันโรค และการดูแลรักษา เป็นระยะ ๆ อย่างน้อย ๓-๖ เดือนต่อครั้ง

๒) ประเมินด้านพัฒนาการเด็ก โดยใช้คู่มือและสมุดบันทึก พฤติกรรมของเด็ก และแจ้งให้ผู้ปกครองทราบเป็นประจำ รวมทั้งในเรื่อง พฤติกรรมที่สงสัยว่าจะมีปัญหา เพื่อร่วมมือกันแก้ไขปรับปรุงในการประเมิน ด้านพัฒนาการเด็ก อาจใช้วิธีการสังเกต การร่วมสนทนา หรือประเมินจาก ผลงานของเด็กร่วมด้วยก็ได้

๓) ประเมินจากความคิดเห็นของผู้ปกครอง

๕. การรายงานผลการดำเนินงาน

สถานพัฒนาเด็ก ควรรายงานผลการดำเนินงาน ตลอดจนข้อมูล และข่าวสารต่าง ๆ ไปยังบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นประจำสม่ำเสมอ ดังนี้

๕.๑ บิดา - มารดา ผู้ปกครองของเด็ก

๕.๒ หน่วยงานที่รับผิดชอบระดับจังหวัดหรืออำเภอทุกภาคเรียน

๕.๓ กรมการศาสนา ทุกปีตามระยะเวลาที่กำหนด

๕.๔ สถานรับเลี้ยงและศูนย์พัฒนาเด็กหรือโรงเรียนที่เด็กจะย้าย ไปอยู่

๕.๕ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับปัญหาเฉพาะเรื่องที่ต้องรายงาน โดยด่วน เช่นกรณีเกิดโรคติดต่อ เป็นต้น

๑๐. การจัดบริการเสริมอื่น ๆ

๑๐.๑ ศูนย์ที่มีความพร้อม ควรจัดให้มีบริการรถรับ - ส่งเด็ก อย่างปลอดภัยมีพนักงานขับรถอายุไม่น้อยกว่า ๓๐ ปี มีวุฒิการศึกษาอย่างน้อย จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ สุขภาพแข็งแรงเรียบร้อย มีความรับผิดชอบสูง สุขภาพจิตดี ไม่ดื่มสุรา ไม่เสพยาเสพติด หรือยาบ้า มีใบอนุญาตขับขี่สาธารณะ และควรมีผู้ดูแลนั่งไปกับรถรับ - ส่งด้วยทุกครั้ง

๑๐.๒ ควรจัดให้มีบริการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างสถาน รับเลี้ยง และพัฒนาเด็กกับครอบครัวและชุมชนเป็นประจำสม่ำเสมอ

๑๐.๓ ชุมชนหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบ ควรจัดมาตรการที่เป็น รูปธรรมในการระดมทรัพยากรมาช่วยสถานรับเลี้ยงและพัฒนาเด็ก เช่น การ จัดตั้งกองทุน เป็นต้น

แนวการจัดประสบการณ์ ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด

หลักการ

แนวการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กในศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ใช้แนวทางธรรมาธิปไตยในการกำหนดการจัดประสบการณ์ โดยมีหลักการสำคัญ ดังนี้

๑. มุ่งปลูกฝังเด็กให้มีพื้นฐานที่ดีด้านคุณธรรมและจริยธรรม
๒. มุ่งเตรียมเด็กให้มีความพร้อมทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม
๓. มุ่งส่งเสริมให้เด็กสามารถพัฒนาตนเองให้มีความพร้อมในการใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข
๔. มุ่งเสริมสร้างทัศนคติที่ดีและมีพื้นฐานในการเรียนรู้เพื่อจะสามารถศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น

จุดมุ่งหมาย

แนวการจัดประสบการณ์มีจุดมุ่งหมายเพื่อปลูกฝังอบรมเลี้ยงดูเด็กดังต่อไปนี้

๑. เสริมสร้างพัฒนาการของเด็กให้เกิดความพร้อมทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม
๒. ปลูกฝังให้เด็กมีพื้นฐานชีวิตที่ดี ทั้งด้านคุณธรรมและจริยธรรม
๓. จัดประสบการณ์ที่ช่วยให้เด็กดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างมีความสุข
๔. เตรียมเด็กให้มีทักษะพื้นฐานที่จะเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้น

คุณลักษณะที่พึงประสงค์

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กไทย ตามแนวทางธรรมาธิปไตย มีดังนี้

๑. มีลักษณะของคนไทย
เด็กควรมีมารยาทไทย รู้จักเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ รักชาติศาสนา พระมหากษัตริย์ และวัฒนธรรมไทย ได้แก่ การรู้จักสัญลักษณ์ของชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และให้ความเคารพ รู้จักการเลียนแบบมารยาทและ

การใช้ภาษาจากผู้ใหญ่ การปฏิบัติตนเบื้องต้นที่เหมาะสมสอดคล้องกับวัฒนธรรมและประเพณีไทย

๒. มีศาสนา

เด็กควรมีหลักปฏิบัติทางศาสนา เช่น เชื่อฟังการอบรมสั่งสอนของพ่อแม่และผู้ใหญ่ รู้จักการปฏิบัติศาสนกิจประจำวัน ช่วยพ่อแม่ ใส่บาตร ไปวัด หรือสถานที่ทำพิธีทางศาสนาที่ตนนับถือกับพ่อแม่พี่น้องและญาติ ตามควรแก่โอกาส ไม่รังแกคนและสัตว์ และสวดมนต์ก่อนนอนอย่างสม่ำเสมอ

๓. มีพฤติกรรมที่นำไปสู่การเป็นคนดี คนเก่งเมื่อโตขึ้น

เด็กควรรักษาความสะอาดของตนเองได้ เช่น การอาบน้ำ แปรงฟัน มีระเบียบวินัย และรู้จักการจัดของใช้ส่วนตัวให้เป็นระเบียบ สามารถพึ่งตนเองคือ ปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน เช่น การกินอาหาร ขับถ่าย แต่งตัวได้ด้วยตนเอง และมีความพยายามทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเอง

๔. มีความพร้อมที่จะรับจริยศึกษา

เด็กควรมีความพร้อมที่จะรับจริยศึกษา คือ รู้จักตนแยกจากคนอื่น มีของใช้ส่วนตัวที่ถูกสุขอนามัย รักและไว้วางใจผู้เลี้ยงดู เช่น รักพ่อแม่ ไม่หวาดกลัวคนอื่น และสภาพแวดล้อมจนเกินเหตุ รู้รสของความสำเร็จ ได้แก่ พอใจ มีความสุขเมื่อหาสิ่งต่าง ๆ ได้เอง ทำได้สำเร็จ

๕. มีความเฉลียวฉลาด สุขภาพจิตดีและเรียนรู้เกี่ยวกับคนรอบตัว

เด็กควรมีความเฉลียวฉลาด เช่น รู้จักการเล่นแบบเคลื่อนไหว สัมผัส สุขภาพจิตดี เช่น ร่าเริง แจ่มใส เรียนรู้เกี่ยวกับคนรอบตัว เช่น รู้จักและรักตนเอง พ่อแม่ พี่น้อง คนอื่น สัตว์ ต้นไม้ รวมทั้งมีพื้นฐานการเรียนรู้ในทักษะต่าง ๆ เพื่อศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น

เวลาเรียน

การเรียนในระดับก่อนประถมศึกษา ควรกำหนดเป็น ๒ ภาคเรียน โดยมีเวลาเรียนรวมกันประมาณ ๒๐๐ วัน โดยเรียนทุกวัน เว้นวันเสาร์และอาทิตย์หรือวันธรรมสวนะ การเรียนแต่ละวันตั้งแต่เวลา ๐๙.๐๐-๑๕.๐๐ น.

การจัดกิจกรรม

การกำหนดกิจกรรมที่จะจัดให้เด็กในแต่ละวัน มีดังนี้

๑. การต้อนรับ ครูควรมีกิริยาท่าทางที่สดชื่น พร้อมจะรับเด็ก ขณะที่

รับเด็กควรสัมผัสร่างกายเด็ก เพราะนอกจากจะถ่ายทอดความรู้สึกที่อบอุ่นแล้ว ยังทำให้ครูทราบว่าเด็กสุขภาพปกติหรือไม่ ตัวร้อนหรือไม่

๒. พัฒนาสิ่งแวดล้อม กิจกรรมนี้ไม่ใช่กิจกรรมบังคับ ครูต้องพยายามปลุกฝังให้เด็กเกิดความรัก ความเอาใจใส่ในสิ่งแวดล้อมใกล้ ๆ ตัว และให้เด็กได้ทำกิจกรรมอะไรก็ได้ที่เห็นว่าจะช่วยดูแลสิ่งแวดล้อม เช่น เก็บเศษกระดาษ ใบไม้ หรือแสดงความคิดเห็น (เสนอแนะ)ว่าจะจัดสิ่งต่างๆ อย่างไรจึงจะสวยงาม

๓. กิจกรรมยามเช้า เป็นกิจกรรมต่อเนื่องจากเคารพธงชาติครูควรเปิดโอกาสให้เด็กให้แสดงออก อาจจะเป็นโดยการออกมาเล่าเรื่องหรือนำแถวกายบริหาร พร้อมกันนี้ครูจะใช้เวลานี้พูดคุยเสริมจริยธรรมให้กับเด็กด้วยก็ได้ แต่เน้นว่าควรสร้างบรรยากาศให้สบาย ๆ ไม่เคร่งเครียด

๔. กิจกรรมเสรี เป็นช่วงที่เด็ก ๆ จะได้ทำกิจกรรมที่ตนสนใจโดยครูจะเตรียมกิจกรรมที่หลากหลายไว้ ซึ่งจะเกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้กับเด็กเป็นอย่างยิ่ง จึงให้เวลากับช่วงนี้มาก

๕. อาหารว่าง หากสามารถให้เด็กดื่มนมสดได้ก็จะเกิดประโยชน์ต่อร่างกายเด็กมากที่สุด แต่ถ้าหากไม่สามารถจัดได้ ก็ทดแทนด้วยผลไม้ที่มีมากในท้องถิ่น เช่น กล้วยน้ำว้า

๖. กิจกรรมเสริมประสบการณ์ จะเน้นกิจกรรมที่เสริมสร้างพัฒนาการทางความคิด สติปัญญาโดยผ่านกิจกรรมที่เหมาะสมกับเด็ก เช่น เล่านิทาน การทดลอง การทัศนศึกษา ฯลฯ เด็กจะเกิดการเรียนรู้ด้วยความสนุกสนานใช้เวลาประมาณ ๑๕-๒๐ นาที

๗. กิจกรรมกลางแจ้ง มักจะจัดให้ในช่วงเช้าเพราะอากาศจะไม่ร้อนจัด และควรใช้บริเวณที่ร่มรื่น โดยจัดได้ทั้งการเคลื่อนไหว เกมการละเล่น และให้เล่นเครื่องเล่นสนาม

๘. กิจกรรมผ่อนคลายเป็น กิจกรรมนี้เพื่อให้เด็กได้ผ่อนคลายจากกิจกรรมที่ใช้แรงหรือพลังงานมากจัดได้โดยให้เด็กนั่งสบาย ๆ อาจร้องเพลงหรือเล่านิทานสั้น ๆ หรือใช้คำคล้องจองซึ่งครูจะสามารถสอดแทรกจริยธรรมที่ต้องการนั้นได้ ครูควรสร้างบรรยากาศให้สบาย ๆ ผ่อนคลาย ใช้เวลาประมาณ ๑๐ นาที

๙. รับประทานอาหารกลางวัน ก่อนการรับประทานอาหารกลางวัน ต้องให้เด็กล้างมือให้สะอาดก่อนเริ่มรับประทานอาหารอาจมีคำคล้องจองเกี่ยวกับการรับประทานอาหาร ให้เด็กพูดพร้อมกัน หรือใช้หุ่นมาพูดคุยถึงคุณค่าอาหาร ชักชวนให้เด็ก ๆ อยากรับประทาน เด็กต้องแปรงฟัน (หากไม่สะดวก ใช้บ้วนปากก็ได้) ล้างหน้าให้เรียบร้อย

๑๐. การนอนหรือพักผ่อน ช่วงนี้เป็นช่วงสำคัญเพราะเด็กควรได้พักผ่อนร่างกาย สถานที่นอนอาจแตกต่างกัน อากาศถ่ายเทได้สะดวก ก่อนนอน ควรให้เด็กสวดมนต์สั้น ๆ และนั่งสงบ โดยครูแนะนำเช่น “หายใจเข้า หายใจออกช้า ๆ แล้วเด็ก ๆ จะหลับสบาย” หากเด็กคนใดนอนไม่หลับ ไม่ควรบังคับ เขาอาจจะพักผ่อนเจียบ ๆ โดยไม่ให้รบกวนผู้อื่น ครูไม่ควรทำให้เด็กรู้สึกว่าคุณบังคับให้นอน ก่อนและหลังตื่นนอนควรเน้นให้เด็กได้ช่วยกันปูที่นอน เก็บที่นอน เพื่อฝึกนิสัยที่ดี

๑๑. กิจกรรมอิสระ หลังจากตื่นนอน ช่วงนี้หากผู้ปกครองรับไปได้ ก็ให้เด็กกลับบ้านได้ ส่วนเด็กที่อยู่ครูควรจัดเสริมในกรณีที่ครูรู้สึกว่าในช่วงเสริมประสบการณ์ยังขาดอยู่ หรือให้เด็กเล่นอิสระก็ได้

ตารางกิจกรรมประจำวัน

๐๘.๓๐ น.	ต้อนรับเด็ก
๐๘.๓๐-๐๘.๔๕ น.	พัฒนาสิ่งแวดล้อม
๐๘.๔๕-๐๙.๐๐ น.	เคารพธงชาติ สวดมนต์
๐๙.๐๐-๐๙.๑๐ น.	กิจกรรมยามเช้า
๐๙.๑๐-๑๐.๑๐ น.	กิจกรรมเสรี
๑๐.๑๐-๑๐.๓๐ น.	อาหารว่าง
๑๐.๓๐-๑๐.๔๕ น.	กิจกรรมเสริมประสบการณ์
๑๐.๔๕-๑๑.๑๕ น.	กิจกรรมกลางแจ้ง
๑๑.๑๕-๑๑.๓๐ น.	กิจกรรมผ่อนคลาย
๑๑.๓๐-๑๒.๐๐ น.	รับประทานอาหารกลางวัน
๑๒.๐๐-๑๔.๐๐ น.	สวดมนต์ ทำจิตใจให้สงบ นอน หรือ พักผ่อน
๑๔.๐๐ น. เป็นต้นไป	กิจกรรมอิสระ

ขอบข่ายและเนื้อหาสาระ

มวลประสบการณ์ที่จัดให้เด็กเกิดการเรียนรู้ ประกอบด้วย ทักษะพื้นฐานการศึกษาซึ่งได้แก่ทักษะทางภาษาและการคิดคำนวณ และทักษะการดำเนินชีวิต ซึ่งได้แก่ การเสริมสร้างประสบการณ์ และลักษณะนิสัย โดยแบ่งออกเป็น ๔ กลุ่ม ดังนี้

๑. การเตรียมสร้างเสริมทักษะภาษาไทย
๒. การเตรียมสร้างเสริมทักษะคณิตศาสตร์
๓. การเตรียมสร้างเสริมประสบการณ์
๔. การเตรียมสร้างเสริมลักษณะนิสัย

๑. การเตรียมสร้างเสริมทักษะภาษาไทย

เนื้อหาของ การเตรียมสร้างเสริมทักษะภาษาไทยนี้จะเน้นเรื่องของการฝึกฟัง และพูดมารยาทในการฟังการพูด และฝึกประสาทสัมผัสระหว่างมือ สายตาและการฟัง ซึ่งเป็นการเตรียมความพร้อมในการอ่านและเขียน จุดประสงค์

๑. ฟังคำพูด คำสั่งเข้าใจและปฏิบัติตามได้ถูกต้อง
  ๒. ฟังและพูดให้ผู้อื่นเข้าใจได้
  ๓. แสดงมารยาทที่ดีในการพูด การฟัง
  ๔. เคลื่อนสายตาจากซ้ายไปขวาได้
  ๕. ใช้ประสาทตาและมือให้สัมพันธ์กันได้
- การสร้างเสริมทักษะภาษาไทยมีรายการประสบการณ์ ดังนี้

ความพร้อมในการฟัง

๑. การจำแนกเสียง
๒. การฟังคำพูด คำสั่งเข้าใจและปฏิบัติตามได้ถูกต้อง
๓. มารยาทในการฟัง
๔. การฟังนิทานหรือเรื่องราวแล้วจับใจความได้
๕. การฟังเพลง คำคล้องจอง และการเล่นที่สร้างเสริมประสบการณ์

ทางภาษา

ความพร้อมในการพูด

๑. การสนทนาซักถาม
๒. การมีมารยาทในการพูด

๓. การร้องเพลง คำคล้องจอง การเล่นที่สร้างเสริมประสบการณ์ทางภาษา
๔. การเล่าเรื่องราวหรือนิทาน
๕. การแสดงความคิดเห็น

ความพร้อมในการอ่าน

๑. การเปรียบเทียบภาพ สิ่งเหมือนกัน ต่างกัน สิ่งที่ขาดหายไป
๒. อ่านภาพโดยการเคลื่อนไหวสายตาจากซ้ายไปขวา
๓. การออกเสียงตามแบบอย่างที่ถูกต้อง
๔. การเล่าเรื่องราว ภาพ
๕. การปฏิบัติตนในการใช้หนังสือและมุมหนังสือ

ความพร้อมในการเขียน

๑. การลากเส้นเสรี
๒. การลากเส้นตามรอย
๓. การลากเส้นตามแบบอย่าง
๔. การวาดภาพระบายสี การปั้นและอื่น ๆ
๕. วิธีการจับดินสอ ดินสอสี

๒. การเตรียมสร้างเสริมทักษะคณิตศาสตร์

เนื้อหาของ การเตรียมสร้างเสริมทักษะคณิตศาสตร์ มุ่งปูพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ให้รู้จักการเปรียบเทียบ คิด และคำนวณขั้นพื้นฐานได้
จุดประสงค์

๑. สังเกต เปรียบเทียบสิ่งต่าง ๆ ได้ ตามรูปร่าง ขนาด น้ำหนัก ปริมาณ
๒. จัดตำแหน่งสิ่งของได้
๓. จัดลำดับเหตุการณ์ และเวลาได้
๔. นับจำนวนได้
๕. บอกความหมายของคำว่ามีและไม่มีได้

การเตรียมสร้างเสริมทักษะคณิตศาสตร์ มีรายการประสบการณ์ ดังนี้

๑. การเปรียบเทียบสิ่งต่าง ๆ ตามรูปร่าง ขนาด น้ำหนัก และปริมาณ
๒. ตำแหน่งสิ่งของ ใกล้เคียง - ไกล บน - ล่าง หน้า - หลัง
๓. การจัดลำดับเวลา เช่น ก่อน - หลัง
๔. การนับปากเปล่า ๑-๓๐
๕. การเปรียบเทียบจำนวนโดยจับคู่หนึ่งต่อหนึ่ง

๖. การนับโดยรู้ค่าและความหมายจำนวน ๑-๑๐
๗. ความหมายของคำว่า มี-ไม่มี
๘. การจัดสิ่งของเป็นหมู่พวกได้

๓. การเตรียมสร้างเสริมประสบการณ์

เนื้อหาของ การเตรียมสร้างเสริมประสบการณ์ประกอบด้วย ประสบการณ์พื้นฐานในการดำเนินชีวิตที่ดีในสังคม ความสนใจในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม และการคิดแก้ปัญหาด้วยเหตุผลและกระบวนการวิทยาศาสตร์

จุดประสงค์

๑. ปลูกฝังให้มีสุขนิสัยที่ดีในการรับประทานอาหาร เล่น พักผ่อน ขับถ่าย และรักษาความสะอาด
๒. ปลูกฝังให้ช่วยตัวเองและผู้อื่นให้ปลอดภัยจากอุบัติเหตุและโรคร้าย
๓. ปลูกฝังให้มีสังคมนิสัยที่ดี
๔. ส่งเสริมและปลูกฝังให้เกิดความสนใจ ดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม และธรรมชาติ
๕. ปลูกฝังให้มีความสังเกต เปรียบเทียบ คิดหาเหตุผลด้วยกระบวนการวิทยาศาสตร์

เนื้อหาของ การเตรียมสร้างเสริมประสบการณ์ประกอบด้วย ประสบการณ์พื้นฐานในการดำเนินชีวิตที่ดีในสังคม ความสนใจในสิ่งแวดล้อม และการคิดแก้ปัญหา

การเตรียมสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต มีรายการประสบการณ์ ดังนี้

๑. ชื่อ สกุล วัน เดือน ปีเกิด ของตนเอง
๒. ชื่อบิดา มารดา ผู้ปกครอง และอาชีพของผู้ปกครอง
๓. ที่อยู่และสถานที่ใกล้เคียง
๔. ชื่อสถานที่ตั้งและสถานที่ใกล้เคียงศูนย์
๕. บุคคลที่ควรรู้จักในศูนย์
๖. หน้าที่และการปฏิบัติตนในศูนย์
๗. มารยาทในศูนย์
๘. สมาชิกในครอบครัว
๙. มารยาทและการปฏิบัติตนต่อสมาชิกในครอบครัว

๑๐. หน้าของเด็กภายในบ้าน
๑๑. ส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย
๑๒. การระวังรักษาและทำความสะอาดส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย
๑๓. การรับประทานอาหารที่มีประโยชน์
๑๔. การเล่น การพักผ่อน และการขับถ่าย
๑๕. การระวังรักษาความปลอดภัยให้ตนเองและผู้อื่น
๑๖. การเก็บและดูแลเครื่องใช้เครื่องนุ่งห่มของตน
๑๗. การรักษาความสะอาดบริเวณศูนย์และสถานที่ต่าง ๆ
๑๘. พืชที่อยู่รอบตัวเรา และพืชในท้องถิ่น
๑๙. สัตว์
๒๐. ดิน หิน ทราย
๒๑. ไฟ น้ำ แสง เสียง
๒๒. กลางวัน กลางคืน
๒๓. การอนุรักษ์ธรรมชาติ
๒๔. ฤดูกาล
๒๕. ฝนตก ฟ้าแลบ ฟ้าร้อง
๒๖. ภูมิประเทศที่ตนอยู่ (แม่น้ำ ภูเขา ป่า ทะเล)
๒๗. วันสำคัญ
๒๘. บุคคลสำคัญ
๒๙. สถานที่สำคัญ
๓๐. ประเพณีที่สำคัญ

๔. การเตรียมสร้างเสริมลักษณะนิสัย

การเตรียมสร้างเสริมลักษณะนิสัย เป็นประสบการณ์ที่ปูพื้นฐานทางอารมณ์ จิตใจ ปลูกฝังให้เด็กมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมไทย รักสิ่งสวยงาม และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

จุดประสงค์

๑. เพื่อฝึกประสาทสัมผัส
๒. เพื่อปลูกฝังให้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
๓. เพื่อส่งเสริมให้ชื่นชมกับสิ่งสวยงาม และซาบซึ้งในเพลงและดนตรี

๔. เพื่อปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมที่ดี
  ๕. เพื่อปลูกฝังค่านิยมไทย
  ๖. เพื่อปลูกฝังให้รักชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์
  ๗. เพื่อปลูกฝังสังคมนิสัยที่ดี
  ๘. เพื่อปลูกฝังความมีระเบียบ วินัย
  ๙. เพื่อส่งเสริมพละทานามัยของร่างกาย
- การเตรียมสร้างเสริมลักษณะนิสัยมีรายการประสบการณ์ ดังนี้
๑. การวาดภาพ ระบายสี
  ๒. การพิมพ์ภาพด้วยวัสดุต่าง ๆ
  ๓. การทดลองเกี่ยวกับสี
  ๔. การประดิษฐ์
  ๕. การปั้น พิมพ์ ดึง ตัด ปะ ร้อย สาน และม้วน
  ๖. การแสดงออกทางศิลปะตามความเป็นจริงและความคิดสร้างสรรค์
  ๗. การเห็นความสวยงามศิลปะ
  ๘. การควบคุมประสาทสัมผัสระหว่างตาและมือ
  ๙. การร้องเพลงและเคาะจังหวะ
  ๑๐. การเคลื่อนไหวประกอบจังหวะ
  ๑๑. ชื่นชมความไพเราะของดนตรีและเพลง
  ๑๒. การปฏิบัติตนให้มีคุณธรรมและจริยธรรมที่ดีงาม เช่น ความกตัญญูความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ ความขยันและประหยัด ความเมตตากรุณา ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ฯลฯ
  ๑๓. การปลูกฝังความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และค่านิยมไทย
  ๑๔. การฝึกความมีระเบียบวินัย
  ๑๕. การฝึกมารยาทที่ดีงามของสังคม
  ๑๖. การออกกำลังกายและรักษาพละทานามัยของร่างกาย

แนวการประเมินผล

เด็กก่อนประถมศึกษา ซึ่งมีอายุ ๓-๖ ปี เป็นวัยที่กำลังเจริญเติบโต ความสามารถและการแสดงออกอาจเปลี่ยนแปลงตามสิ่งแวดล้อม การประเมินผลจึงควรเป็นเรื่องของการวัดความพร้อมและพัฒนาการด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม เพื่อสนองจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ มิใช่ตัดสินได้หรือตก

การประเมินผลในระดับนี้ควรใช้หลาย ๆ วิธี ดังต่อไปนี้

๑. การสังเกต

- ๑.๑ ครูสังเกตเด็กขณะเล่น เรียนและทำงาน การสังเกต โดยสม่ำเสมอ ทั้งเป็นหมู่คณะเป็นรายบุคคล เพื่อทราบ ความเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการด้านต่าง ๆ เมื่อมี อะไรผิดปกติขึ้นในตัวเด็ก ครูจะได้ทราบ เข้าใจสาเหตุ และแก้ไขปัญหานั้นได้ ดังนั้นครูควรใช้วิธีสังเกตเป็น พื้นฐานและควรจดบันทึกไว้เพื่อกันลืม เนื่องจากเด็ก วัยนี้ยังไม่สามารถเข้าใจตนเองพอจะบอกเล่าความ ต้องการอันแท้จริงให้ผู้ใหญ่เข้าใจได้
- ๑.๒ ควรสังเกตเด็กเป็นรายบุคคลทุกครั้งที่จัดประสบการณ์ ให้แก่เด็ก
- ๑.๓ ควรมีแบบบันทึกการสังเกต โดยมีรายการเกี่ยวกับ พฤติกรรมที่ควรสังเกตของเด็กแต่ละคนไว้ด้วย
- ๑.๔ ควรบันทึกข้อบกพร่อง ข้อดีและข้อเสนอแนะในการ ปรับปรุงแก้ไขหรือส่งเสริมพฤติกรรมของเด็กไว้ด้วย

๒. การสนทนา วิธีนี้ใช้ได้ดีตั้งแต่เริ่มต้นสอน กำลังสอน และ หลังการสอนแล้ว

- ๒.๑ ชักถามเรื่องราวและประสบการณ์ตามที่เด็กได้พบเห็น
- ๒.๒ ถ้าจะประเมินผลการสนทนา ควรจะจัดเป็นอันดับ ดีมาก ดี พอใช้ เด็กคนใดที่จะต้องแก้ไขหรือส่งเสริมควรบันทึก ไว้ในช่องหมายเหตุ

๓. การตรวจผลงาน วิธีนี้ได้จากการนำผลงานของเด็ก เช่น สมุด ทำงาน ภาพเขียน สิ่งประดิษฐ์ ฯลฯ มาตรวจ ทั้งนี้ โดยจัดเป็นกลุ่มตามอันดับ คุณภาพของงานควรมี ๓-๕ อันดับ คือ ดีมาก ดี ปานกลาง อ่อน อ่อนมาก หรือดี ปานกลาง อ่อน การจัดอันดับคุณภาพเพื่อจะได้ดูความเคลื่อนไหวทาง การพัฒนาการของเด็ก ถ้าเด็กอยู่ในอันดับดี แสดงว่าการเรียนมีผลดี เป็นที่ ต้องการ ตรงข้ามถ้าเด็กอยู่ในอันดับต่ำ ครูต้องรีบแก้ไขปรับปรุงการเรียน การสอน ควรจะได้เก็บผลงานของเด็กไว้ เพื่อเปรียบเทียบพัฒนาการของเด็ก

แต่ครั้งและเพื่อให้เด็กได้มีโอกาสประเมินผลตนเอง ทราบข้อบกพร่องของตนเองเป็นการสะดวกในการแก้ไขปรับปรุงเด็กได้ง่ายขึ้นด้วย

๔. การใช้ข้อสอบปากเปล่า วิธีนี้เหมาะสมกับเด็กระดับก่อนประถมศึกษา ซึ่งยังอ่านและเขียนหนังสือไม่ได้ ครูควรปฏิบัติดังนี้

๔.๑ สร้างบรรยายกาศให้สนุกสนาน น่าสนใจ และเป็นกันเอง

๔.๒ ควรเตรียมข้อสอบไว้ล่วงหน้าว่าจะถามอะไร และถามอย่างไร ข้อสอบอาจเป็นรูปภาพหรือของจริง ทั้งนี้ ก็เพื่อความยุติธรรม จะได้ถามเด็กในเนื้อหาชุดเดียวกัน ควรลำดับเนื้อเรื่องให้เป็นที่น่าสนใจ และต่อเนื่องกันด้วย

๔.๓ ควรใช้วิธีนี้อย่างน้อยภาคเรียนละครั้ง เพื่อทราบผลการพัฒนาการทางด้านสติปัญญาของเด็ก

๔.๔ การบันทึกการประเมินผลใช้แบบการจัดอันดับคุณภาพ

๕. การใช้ข้อทดสอบ ใช้สอบเด็กเพื่อบันทึกคะแนนไว้เป็นหลักฐาน

๕.๑ ควรใช้วิธีนี้อย่างน้อยภาคเรียนละครั้ง

๕.๒ ควรจัดข้อทดสอบให้มีคุณภาพเหมาะสมกับเด็ก และควรคำนึงถึงสิ่งเหล่านี้ คือ ภาพชัดเจน เนื้อหาตรงกับวัตถุประสงค์ที่สอน

การประเมินผลเด็กระดับก่อนประถมศึกษา นั้น จะเลือกใช้วิธีประเมินผลแบบไหนขึ้นอยู่กับลักษณะวิชา วัยของเด็ก ตลอดจนความมุ่งหมายของการประเมินผลแต่ละคราว ซึ่งควรพิจารณานำวิธีประเมินผลมาใช้ให้เหมาะสม ควรให้วิธีสังเกต สนทนาและตรวจผลงานให้มากที่สุดสำหรับข้อทดสอบควรใช้น้อยที่สุด และควรใช้ในบางประสบการณ์เท่านั้น

ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด คือแหล่งพัฒนาเด็กปฐมวัย

ปรึกษา - ติดต่อ

ฝ่ายการศึกษาสงเคราะห์ กองศาสนศึกษา กรมการศาสนา

กระทรวงศึกษาธิการ กท. ๑๐๓๐๐ โทร. ๒๘๑๐๔๕๒, ๒๘๑๖๐๘๐ ต่อ ๖๒

พิมพ์ที่ โรงพิมพ์การศาสนา

๑๑๔/๑๑๖ ปากซอยบ้านบาตร ถนนบำรุงเมือง ป้อมปราบ กรุงเทพฯ ๑๐๑๐
นายปฐม มีวันวล ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา โทร. ๒๒๓๓๕๑, ๒๒๓๕๕๔

